

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta yhteisen markkinajärjestelyasetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamiseksi sekä ehdotuksesta asetuksen (EU) N:o 1370/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse EU:n koulujakelujärjestelmästä

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta yhteisen markkinajärjestelyasetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamiseksi sekä ehdotuksesta asetuksen (EU) N:o 1370/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse EU:n koulujakelujärjestelmästä (U 56/2025 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- maatalousneuvos Anna-Leena Miettinen, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Jouni Pynnöniemi, maa- ja metsätalousministeriö
- neuvotteleva virkamies Jukka Virolainen, maa- ja metsätalousministeriö
- erikoistutkija Csaba Jansik, Luonnonvarakeskus
- yksikönjohtaja Tommi Isosomppi, Ruokavirasto
- johtava asiantuntija Marika Säynevirta, Elintarviketeollisuusliitto ry
- asiantuntija, maitoasiamies Marjukka Mattio, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tulli
- Huoltovarmuuskeskus
- Kauppapuutarhaliitto ry
- Päivittäistavarakauppa ry
- Suomen Lammasyhdistys ry
- Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2025 vp

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio antoi 16.7.2025 ehdotuksen (COM (2025) 553 final) maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 922/72, (ETY) N:o 234/79, (EY) N:o 1037/2001 ja (EY) N:o 1234/2007 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (jäljempänä yhteinen markkinajärjestelyasetus) muuttamisesta. Samassa yhteydessä komissio antoi myös ehdotuksen (COM/2025/554 final) (EU) N:o 1370/2013 maataloustuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyvien tiettyjen tukien ja vientitukien vahvistamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä annetun neuvoston asetuksen (jäljempänä fixing-asetus) muuttamisesta. Komissio ehdottaa asetusta muutettavan siltä osin kuin on kyse hedelmien ja vihannesten, banaanien ja maidon toimittamisesta oppilaitoksiin (EU:n koulujakelujärjestelmä).

Komissio antoi nyt kyseessä olevat ehdotukset useiden muiden sektorikohtaisten lainsäädäntöehdotusten kanssa samanaikaisesti, kun se antoi tulevaa monivuotista rahoituskehystä vuosille 2028–2034 koskevan ehdotuksensa. Yhteinen markkinajärjestelyasetus kytkeytyy osaksi laajempaa kansallista ja alueellista kumppanuussuunnitelmaa koulujakelujärjestelmän ja sektoriohjelmien kautta.

Yhteistä markkinajärjestelyä koskevan asetusehdotuksen taustalla on komission antama tiedonanto maatalouden ja ruoan tulevaisuutta koskevasta visiosta (COM(2025) 75 final). Asiasta on annettu 14.3.2025 E-kirje (E 6/2025 vp). Tavoitteena on vahvistaa maataloussektorin kilpailukykyä, kestävyyttä ja kriisinkestävyyttä sekä parantaa viljelijöiden asemaa elintarvikeketjussa.

Komission ehdotuksessa koulujakelujärjestelmä siirretään osaksi kansallista kumppanuussuunnitelmaa ja samalla siihen edellytetään jatkossa vähintään 30 prosenttia kansallista rahoitusta. Kohderyhmät määritellään nykyistä yleisemmin; kaikki koulua käyvät lapset. Tuotteissa painotetaan terveellisyttä, ympäristöystävällisyyttä ja paikallisuutta.

Kaupan pitämisen vaatimukset laajennetaan ehdotuksessa koskemaan valkuaiskasveja, lihaa ja juustoa. Lihanimityksiä kuten ”sisäfilee”, ”pekoni” saisi käyttää vain tuotteissa, joissa liha on oleellinen osa. Tavoitteena kuluttajainformaation parantaminen.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltion olisi otettava mukaan kumppanuussuunnitelmaansa toimenpiteet ja niiden tuet tuottajaorganisaatioille muun muassa hedelmä- ja vihannesalalla sekä valkuaiskasvialalla, mikäli jäsenvaltiossa jo on tuottajaorganisaatioita kyseisillä aloilla. Jäsenvaltion osuus olisi vähintään 30 prosenttia. Kuluvalle kaudella hedelmä- ja vihannessektorin ohjelmat ovat olleet kokonaan EU:n rahoittamia. Mehiläisalan toimenpiteiden osalta kansallisen rahoitusosuuden tulisi nykyiseen tapaan olla vähintään yhtä suuri kuin EU:n rahoitusosuuden. Mehiläisalan toimenpiteet säilyvät pakollisina.

Valkuaiskasveille ehdotetaan oma tuoteluokka ja mahdollisuus kaupan pitämisen vaatimuksiin. Samaa komissio ehdottaa uutena asiana hampun osalta. Lisäksi hampun tuotantoa koskevat

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2025 vp

säännöt sisällytettäisiin nykyisestä YMP:n strategiasuunnitelma-asetuksesta yhteiseen markkinajärjestelyyn. Ehdotuksen tarkoitus on yhtenäistää hampun tuotantoa ja kauppaa koskevat säännöt EU:ssa.

Uutena kokonaisuutena yhteiseen markkinajärjestelyyn komissio ehdottaa toimia maataloustuotteiden saatavuuden turvaamiseksi hätätilanteissa ja vakavissa kriiseissä. Toimenpiteisiin kuuluu jäsenvaltioiden velvoittaminen laatimaan kansalliset valmius- ja reagointisuunnitelmat.

Valtioneuvoston kanta

Yhteinen markkinajärjestelyasetusehdotus

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission ehdotuksiin maatalouspolitiikan uudistamiseksi sisältyy muutoksia myös yhteiseen markkinajärjestelyasetukseen. Ehdotus täydentää YMP:n kokonaisuutta ja on tavoitteeltaan hyvä lähtökohta keskusteluille uudistuksen sisällöstä.

Valtioneuvosto korostaa, että ruokaketjun toimivuuden ja arvonmuodostuksen edistäminen ovat tukipolitiikan rinnalla keskeisessä roolissa viljelijöiden tulonmuodostuksessa. Valtioneuvosto korostaa, että tuottajien asemaa ruokaketjussa olisi vahvistettava ja kehitettävä siihen liittyvää EU-lainsäädäntöä.

Valtioneuvosto on sitoutunut lapsille maksuttomaan kouluruokailuun ja ruokakasvatuksen kehittämiseen. Maksuton kouluruokailu edistää oppilaiden terveyttä ja hyvinvointia ja toimii kasvatuksellisena työvälineenä. Valtioneuvosto näkee, että EU:n koulujakelujärjestelmä on tukenut maksutonta kouluruokailua erityisesti luonnonmukaisen tuotannon tavoitteiden saavuttamisessa kotimaisen luomumaidon osalta. Valtioneuvosto katsoo, että koulujakelujärjestelmän tulisi säilyä jäsenvaltioille vapaaehtoisena ja hallinnolliselta taakaltaan nykyistä keveämpänä.

Toisin kuin komissio ehdottaa, valtioneuvosto katsoo, että mehiläishoitoalan toimenpiteiden tulisi olla vapaaehtoisia jäsenvaltioille.

Valtioneuvosto pitää positiivisena, että jäsenvaltiot voivat valita sektoritoimenpiteiden listalta omiin olosuhteisiinsa sopivimmat toimenpiteet. Valtioneuvosto toteaa, että yhteiseen markkinajärjestelyasetukseen liittyvien toimien käytettävissä olevasta kansallisesta rahoituksesta linjataan erikseen julkisen talouden voimavarojen puitteissa komission ehdotuksen käsittelyn edetessä ja sen yksityiskohtien täsmentyessä.

Valtioneuvosto suhtautuu yleisesti positiivisesti komission ehdottamiin muutoksiin kaupan pitämisen vaatimuksiin. Valtioneuvosto pitää alkuperätietojen näkymistä lihatuotteiden yhteydessä tärkeänä, mutta katsoo yleisesti, että alkuperätiedoista tulisi ensisijaisesti säätää elintarviketietoasetuksessa ((EU) N:o 1169/2011).

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella komission ehdotukseen uusista nimityksistä, joita voidaan käyttää ainoastaan lihatuotteiden yhteydessä. Valtioneuvosto katsoo, että nykyiset säännökset

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2025 vp

takaavat riittävällä tavalla sen, että kuluttajia ei johdeta harhaan. Ehdotus voisi myös lisätä yritysten hallinnollista taakkaa.

Valtioneuvosto voi hyväksyä sokerisektorin sopimuksiin tehtävät tarkennukset.

Valtioneuvosto pitää hyvänä pyrkimystä täsmentää EU:n sääntelyä liittyen maataloushampun viljelyyn, kaupanpitämiseen ja tuontiin, mutta suhtautuu ehdotukseen varauksellisesti, koska ehdotuksessa ei ole huomioitu kansallisia erityispiirteitä huumausainelainsäädännössä. Valtioneuvosto pitää välttämättömänä, että siltä osin kuin ehdotuksella on vaikutuksia kansalliseen huumausainelainsäädäntöön, neuvotteluissa saavutetaan ratkaisu, jolla mahdollistettaisiin asianmukainen kansallinen liikkumavara.

Valtioneuvosto katsoo, että erityislainsäädännöstä, kuten elintarvike- tai rehulainsäädännöstä, tulevat rajoitukset tulee huomioida ja siksi komissiolta tulisi vielä saada lisätietoa hampun kaupan pitämistä koskevan ehdotuksen suhteesta muuhun lainsäädäntöön.

Valtioneuvosto näkee hyvänä, että komissio pyrkii ehdotuksessa parantamaan kriisivarautumista sekä jäsenvaltioissa että EU-tasolla. Olisi hyvä, että varautumisasioita koordinoidaan elintarvikesektorilla vahvemmin myös EU-tasolla.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jatkokäsittelyssä ei aiheudu muutoksia, joilla olisi kriittisiä vaikutuksia Suomen kokonaisturvallisuuden periaatteisiin pohjautuvaan elintarvikehuollon varautumisjärjestelmään. Valtioneuvosto myös huomauttaa, että monet varautumiskysymykset ovat luonteeltaan salaista tietoa, mikä tulisi huomioida, kun esimerkiksi valmiussuunnitelmia käsitellään.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että ehdotus antaa mahdollisuuksia kehittää valkuaiskasvialaa eri toimenpitein entistä vahvemmin ja pitää komission ehdotuksia alan edistämiseksi tervetulleina.

Valtioneuvosto katsoo, että uudistuksen yhteydessä olisi tarpeen päivittää asetuksen liitettä I siten, että siihen lisätään ruokohelpi ja villa, jotta nämä tuotteet voidaan ottaa huomioon tukivälineitä suunniteltaessa.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksessa komissiolle siirrettävä toimivalta antaa delegoituja säädöksiä on asianmukainen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että asetusehdotus antaa mahdollisuuden jatkaa Etelä-Suomen kansallisen tuen toimeenpanoa myös vuosina 2028–2034.

Fixing-asetus

Valtioneuvosto voi hyväksyä komission ehdotuksen asetuksen muutoksiksi.

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2025 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtioneuvoston kirjelmä koskee yhteisen markkinajärjestelyasetuksen sekä koulujakelujärjestelmää koskevan asetuksen muuttamista. Asetusehdotukset annettiin yhtä aikaa monivuotista rahoituskehystä vuosille 2028—2034 koskevan ehdotuksen kanssa. Valiokunta on antanut lausunnon rahoituskehyskokonaisuudesta (MmVL 32/2025 vp—E 73/2025 vp ja U 48/2025 vp). Asetusehdotukset liittyvät yhteisen maatalouspolitiikan uudistukseen, jota valiokunta on käsitellyt lausunnossaan (MmVL 34/2025 vp—U 55/2025 vp). Asetusehdotuksiin sisältyviä tukiohjelmia sisältyy tulevalla kaudella kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaan, ja niitä rahoitetaan kumppanuusrahosta. Kumppanuusrahoston mukanaan tuomia muutoksia käsitellään valiokunnan lausunnossa (MmVL 33/2025 vp—U 53/2025 vp).

Tuottajaorganisaatiot

Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltion olisi otettava mukaan kumppanuussuunnitelmaansa toimenpiteet ja tuet tuottajaorganisaatioille muun muassa hedelmä- ja vihannesalalla sekä valkuaiskasvialalla, jos jäsenvaltiossa on jo tuottajaorganisaatioita kyseisillä aloilla. Tämän lisäksi jäsenvaltio voi valita muita aloja, joissa tukea tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmille voidaan myöntää. Hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden lisäksi tuottajien perustamat ja hallitsemat tuottajaryhmät voivat tehdä toimintaohjelman, jos ne samalla tekevät suunnitelman siitä, miten ryhmä aikoo pyrkiä hyväksytyksi tuottajaorganisaatioksi. Valtioneuvoston kirjelmässä arvioidaan, etteivät hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmia koskevat asetusmuutokset todennäköisesti tule aiheuttamaan suuria muutoksia toimijoille. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että kumppanuussuunnitelma-asetuksessa määritellyn julkisen tuen taso ei ylitä 50 prosenttia, jolloin tukeen ei sovelleta julkisia hankintoja koskevia vaatimuksia. Niiden soveltaminen toisi merkittävän hallinnollisen taakan tuottajaorganisaatioille.

Valiokunnan saamissa lausunnoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että komissio esittää toimintaohjelmien laajentamista uusille tuotealoille. Tämä voi lisätä resurssitarvetta hallinnossa. Toimintaohjelmaturi sisältää monia interventioita ja tavoitteita, jotka tekevät tuesta raskaan hallinnoitavan niin hakijalle kuin hallinnolle. Tuottajaorganisaatioiden hallinnointia tuleekin keventää. Lisäksi tuen laajentaminen uusille aloille ja rahoituksen rajallisuus voi johtaa siihen, ettei rahoituksen myöntäminen kaikille toimintaohjelmille ole mahdollista. Lausunnoissa korostetaan, että pakollisen toimintaohjelmaturien laajentamista tärkeämpää on saada kaikille aloille lisää riittävän suuria ja suunnitelmallisesti toimivia tuottajaorganisaatioita, jotta alkutuotannon neuvottelukyky suhteessa kauppaan ja teollisuuteen paranee. Valiokunta pitää näitä huomioita aiheellisina. Valtioneuvoston tavoin valiokunta pitää tärkeänä edistää markkinoiden toimivuutta ja vahvistaa tuottajien asemaa ruokaketjussa.

Mehiläistalouden tuki

Kuluvalla kaudella CAP-suunnitelmasta on voitu tukea mehiläishoitoalan toimenpiteitä. Mehiläishoitotuen tavoitteena on muun muassa mehiläistarhauksen kannattavuuden ja kilpailukykyyn parantaminen, koulutuksen ja neuvonnan tarjoaminen tarhaajille, pölytyspalveluiden varmistaminen, mehiläisten terveyden parantaminen, tutkimustiedon lisääminen sekä kuluttajien tiedon lisääminen hunajasta ja muista mehiläistuotteista.

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2025 vp

Mehiläishoitoalan EU-rahoituksen osuus on nykyisellään noin 200 000 euroa varainhoitovuotta kohden. Kansallisen rahoitusosuuden on oltava yhtä suuri. Lisäksi on myönnetty mehiläistalouden kansallista pesäkohtaista tukea maksetaan mehiläistalouden harjoittajille toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Mehiläishoitoalan toimenpiteet ovat nykyisellään raskaita toimeenpanna alan ja toimenpiteiden kokoluokkaan nähden, minkä vuoksi hallinnollista taakkaa tulee karsia. Hallinnollinen taakka voi muodostua myös mehiläishoitoalalle itselleen kohtuuttomaksi tulevalla kaudella. Toisin kuin komissio ehdottaa, valtioneuvosto katsoo, että mehiläishoitoalan toimenpiteiden tulee olla vapaaehtoisia jäsenvaltioille. Valiokunnan saamissa lausunnoissa tätä on edellä mainituista syistä kannatettu. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan.

Koulujakelujärjestelmä

Komission asetusehdotuksessa koulujakelujärjestelmä sisällytetään osaksi kansallista ja alueellista kumppanuussuunnitelmaa. Järjestelmä muuttuu jäsenvaltioille pakolliseksi, ja toisin kuin nykyään siihen on osoitettava vähintään 30 prosenttia kansallista rahoitusta. Kohderyhmänä ovat koulua käyvät lapset, jolloin järjestelmää ei ilmeisesti voida ulottaa varhaiskasvatukseen. Järjestelmään kuuluvia tuotteita ovat tuoreet hedelmät, vihannekset, banaanit, maito ja maitotuotteet. Nykyisin järjestelmän avulla on voitu edistää luomumaidon saatavuutta niissä kouluissa, jotka ovat järjestelmään osallistuneet. Jatkossa tuotteisiin kohdistuu niiden terveellisyteen liittyviä lisävaatimuksia. Tuotteiden priorisoinnissa tulee painottaa ilmastojalanjälkeä, luomua, eläinten hyvinvointia, lyhyitä toimitusketjuja sekä pientiloja. Valiokunnan saamissa lausunnoissa näitä painopisteitä on kannatettu. Valiokunta korostaa lähiruoan merkitystä kouluruokailun ja ylipäätään joukkoruokailun tuotevalintojen kriteerinä sekä lähiruokapäivien järjestämistä kouluissa.

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan esitetyt muutokset eivät aiheuta välittömiä vaikutuksia toimijoille. Koulujakelutukeen käytettävän rahoituksen määrä riippuu jatkossa kumppanuussuunnitelman varojen kansallisesta jaosta. Koulujakelujärjestelmän siirtyminen osaksi entistä laajempaa säädöskokonaisuutta saattaa johtaa hakijoiden hallinnollisen taakan lisääntymiseen. Nykyisellään osa hakijoista ei hyödynnä koulujakelujärjestelmää, koska tuen hakeminen koetaan liian työlääksi saatavaan tukeen nähden. Nykyisin noin 50 prosenttia kouluista hakee tukea.

Valiokunta korostaa suomalaisen maksuttoman kouluruokailun merkitystä ja edistyskäsilyyttä kansainvälisesti tarkastellen. Kouluruokailulla pystytään vaikuttamaan paitsi terveellisiin ruokailutottumuksiin myös siihen, että lapset ja nuoret saavat sosio-ekonomisesta taustasta riippumatta koulupäivän aikana ainakin yhden ravitsevan aterian. Koulujakelujärjestelmää on hyödynnetty kouluruokailun yhteydessä, ja sen avulla on tuettu lasten ja nuorten terveellisiä ruokailutottumuksia. Valiokunnan saamissa lausunnoissa järjestelmän jatkamista on kannatettu erityisesti terveellisten ruokailutottumusten edistämiseksi. Lisäksi sen jatkamista on kannatettu osana laajempaa huoltovarmuuden ja kriisivalmiuden kokonaisuutta. Toisaalta järjestelmää on kritisoitu sen toimijoille aiheuttaman hallinnollisen taakan ja hallinnoinnin kustannusten vuoksi. Järjestelmän hallinnoinnin kehittämiseen tulee hakea yksinkertaisempia malleja ja jäsenmailla tulee olla aikaisempaa enemmän liikkumavaraa toiminnan suunnitteluun, jos järjestelmä siirtyy

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2025 vp

osaksi kumppanuussuunnitelmaa. Valiokunta yhtyy lausunnossa esitettyihin näkemyksiin ja pitää koulujakelujärjestelmää tärkeänä osana terveellisten ruokailutottumusten edistämistä. Järjestelmää tulee kuitenkin yksinkertaistaa niin toimijoiden kuin hallinnon kustannusten kannalta.

Kaupan pitämisen vaatimukset

Komissio ehdottaa muutoksia kaupan pitämisen vaatimuksiin. Ehdotuksessa kaupan pitämisen vaatimusten soveltamisalaan lisätään valkuaiskasvit, naudan-, sian-, lampaan- ja vuohenliha sekä juusto. Juuston osalta tavoitteena on myös yhdenmukaistaa tiettyjen juustojen määritelmiä ja koostumusta yhtenäisen laadun varmistamiseksi sisämarkkinoilla. Samassa yhteydessä komissio ehdottaa, että mahdollisuutta alkuperätiedon ilmoittamiseen kaikista tuotteista, jotka kuuluvat kaupan pitämisen vaatimusten soveltamisalaan, laajennetaan. Tarkoituksena on antaa kuluttajille tietoa tuotteiden alkuperästä. Lisäksi ilmaisua ”liha” ja nimityksiä, kuten pekoni ja sisäfile, voidaan ehdotuksen mukaan käyttää vain tuotteissa, joissa lihaa ei ole korvattu muilla ainesosilla ja joissa liha on oleellinen osa tuotetta.

Valtioneuvosto suhtautuu yleisesti positiivisesti komission ehdottamiin muutoksiin kaupan pitämisen vaatimuksiin. Valtioneuvosto pitää alkuperätietojen näkymistä lihatuotteiden yhteydessä tärkeänä, mutta katsoo yleisesti, että alkuperätiedoista tulisi ensisijaisesti säätää elintarviketietoasetuksessa ((EU) N:o 1169/2011). Valiokunta pitää tärkeänä, että alkuperämerkintöjen käyttöä voidaan laajentaa Suomessa omaksutun käytännön mukaisesti. Kuten valtioneuvosto toteaa lihatuotteiden nimitysten kohdalla, tulee huolehtia siitä, että menettelyt ja vaatimukset perustuvat mahdollisimman pitkälti olemassa oleviin käytäntöihin, eikä toimijoille luoda uusia velvoitteita.

Maataloustuotteiden saatavuuden turvaaminen

Uutena kokonaisuutena yhteiseen markkinajärjestelyyn komissio ehdottaa toimia maataloustuotteiden saatavuuden turvaamiseksi hätätilanteissa ja vakavissa kriiseissä. Komission tavoitteena on varmistaa elintarvikkeiden saatavuus kaikissa olosuhteissa ja turvata yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuus kriisitilanteissa. Ehdotukseen sisältyy jäsenvaltioiden velvoite laatia kansalliset valmius- ja reagointisuunnitelmat, joihin kuuluu muun muassa varastotietojärjestelmän perustaminen keskeisille maataloustuotteille, toimitusketjujen haavoittuvuuksien arviointi sekä hätäviestintäprotokollien luominen. Lisäksi jäsenvaltioiden tulee nimetä vastuulliset viranomaiset ja osallistua EU-tason stressitesteihin. Komissio mahdollistaa myös maataloustuotteiden varmuusvarastojen perustamisen siten, että markkinavaikutukset pysyvät mahdollisimman vähäisinä. Arkaluonteiset tiedot, kuten varastojen määrät, logistiikkakapasiteetti ja toimitusketjujen haavoittuvuudet, on tarkoitus käsitellä EU:n tietoturvasääntöjen mukaisesti.

Valiokunta yhtyy saamissaan lausunnoissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan kansallisissa suunnitelmissa tulee varmistaa, että alkutuotanto pystyy jatkamaan toimintaansa kaikissa olosuhteissa, mukaan lukien energia-, lannoite- ja rehuhuollon turvaaminen. Alkutuotannon jatkuvuus on perusta koko elintarvikeketjun resilienssille. Vain normaalioloissa kannattava maataloustuotanto turvaa elintarvikkeiden saatavuuden kriisitilanteissa. Lisäksi

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2025 vp

asetusehdotuksen jatkovalmistelussa on tärkeää huomioida, että Suomessa on jo olemassa kokonaisturvallisuuden mallit ja rakenteet, jotka kattavat merkittävän osan esitetyistä toimenpiteistä. Huoltovarmuuskeskus hoitaa jo useita asetusehdotuksessa tarkoitettuja tehtäviä, kuten varmuusvarastoinnin, toimitusketjujen haavoittuvuuksien arvioinnin sekä osallistuu kriisiviestintään. Uusien EU-tason velvoitteiden toimeenpanossa tulee välttää päällekkäisyyttä ja varmistaa, että kansalliset järjestelmät ja olemassa olevat toimintamallit hyödynnetään täysimääräisesti. Tämä tukee tehokkuutta, kustannusten hallintaa ja kriisivalmiuden kokonaisuutta. Valiokunta pitää näitä erittäin tärkeinä näkökohtina.

Sinänsä pyrkimystä parantaa kriisivarautumista ja varautumisen koordinoitua EU:ssa ja jäsenvaltioissa voidaan pitää kannatettavana tavoitteena. Valiokunta pitää kuitenkin valtioneuvoston tavoin tärkeänä varmistaa, ettei asetusehdotuksen jatkokäsittelyssä aiheudu muutoksia, joilla on kriittisiä vaikutuksia Suomen kokonaisturvallisuuden periaatteisiin pohjautuvaan elintarvikehuollon varautumisjärjestelmään. Kuten valtioneuvosto huomauttaa, monet varautumiskysymykset ovat luonteeltaan salaista tietoa ja tämä tulee huomioida, kun esimerkiksi valmiussuunnitelmia käsitellään.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 3.12.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ritva Elomaa ps
varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk (osittain)
jäsen Markku Eestilä kok (osittain)
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas (osittain)
jäsen Laura Huhtasaari ps (osittain)
jäsen Janne Jukkola kok
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Helena Marttila sd (osittain)
jäsen Anders Norrback r
jäsen Piritta Rantanen sd (osittain)
jäsen Jenna Simula ps (osittain)
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk (osittain)

Valiokunnan lausunto MmVL 35/2025 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Susanna Paakkola